gemeente Barneveld

Aandachtsgebied: Dienstverlening
Team Financiën, control en administratie
E-mailadres: J.deNood@barneveld.nl/ M.Tillema@barneveld.nl
Telefoonnummer: 06-29037428

Raadsvoorstel nr. 4321
Barneveld, 12 november 2025
Portefeuillehouder: W. Oosterwijk

Onderwerp: Programmabegroting 2026

Samenvatting raadsvoorstel

Het college biedt jaarlijks de raad een ontwerp aan van de begroting en een meerjarenraming. Met het vaststellen van de Programmabegroting 2026 stelt de raad de kaders vast voor het beleid en de financiën, de allocatie en de autorisatie van de budgetten.

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

Wij stellen u voor de Programmabegroting 2026 vast te stellen en daarmee:

1. Opdracht te verlenen aan ons college tot uitvoering van de programma's en de bijbehorende doelstellingen en speerpunten vast te stellen;
2. De bijbehorende budgetten per programma voor 2026 te autoriseren;
3. De voorgestelde aanwendingen en stortingen in de reserves en voorzieningen te autoriseren, zoals opgenomen in bijlage 1;
4. De belastingen (ozb en forensenbelasting) voor het jaar 2026 te verhogen met de bij de Kadernota 2026 voorgestelde 6,3%, bestaande uit 3,8% inflatie en 2,5% extra verhoging;
5. De jaarlijkse extra verhoging van de OZB voor de jaren 2027-2028 bij de Kadernota 2027, conform het besluit bij Kadernota 2026, te heroverwegen en te toetsen op noodzaak;
6. Voor de toeristenbelasting het tarief voor een hotelovernachting te stellen op € 1,50 en het tarief voor de overige overnachtingen gelijk te houden aan het tarief 2025 (€ 1,35);
7. De rioolheffing te verhogen met 4% om de kostendekkendheid te behouden, volgens het in mei 2021 vastgestelde verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP);
8. De afvalstoffenheffing te verhogen met 1% om de kostendekkendheid te behouden;
9. De tarieven van de grafrechten te verhogen met 7,6% om de kostendekkendheid te behouden;
10. De leges burgerzaken (binnen het kader van de landelijke maximumtarieven) te verhogen met de bij de Kadernota 2026 voorgestelde 3,8% voor inflatie;
11. Akkoord te gaan met de uitvoering van de bij de Kadernota 2026 voorgestelde beleidstoevoegingen 2026 en de daarbij behorende baten en lasten zoals opgenomen in bijlage 2;
12. De mandaten op het gebied van strategische grondaankopen (maximaal € 5 miljoen) en het instellen van voorbereidingskredieten (maximaal € 0,5 miljoen) voor grondexploitatie toe te kennen op basis van de in december 2016 vastgestelde Nota grondbeleid (zie ook paragraaf Grondbeleid).

1. Inleiding

Het college biedt jaarlijks de raad een ontwerp aan van de begroting en een meerjarenraming, met toelichting voor ten minste drie op het begrotingsjaar volgende jaren. Bij de begroting stelt de raad de kaders vast voor het beleid en de financiën, de allocatie en autorisatie van de middelen. Het college stelt de begroting als ontwerp vast waarna deze aan de raad ter vaststelling wordt voorgelegd op 12 november 2025.

2. Beoogd effect
Het alloceren van de middelen voor het begrotingsjaar 2026.

3. Argumenten
1.1, 2.1, 3.1 en 11.1 De gemeenteraad stelt de begroting vast.
In de Gemeentewet is het budgetrecht van de raad verankerd. De gemeenteraad heeft op grond hiervan de bevoegdheid om de begroting vast te stellen. De programmabegroting is het document op basis waarvan de raad het college autoriseert om middelen te besteden.

Het financieel beeld 2026 en het meerjarenbeeld 2027-2029 is ten opzichte van de Kadernota 2026 naar beneden bijgesteld. Daarom is er geen reden om de bij de Kadernota 2026 vastgestelde ombuigingen, zoals de OZB stijging, te heroverwegen in deze Programmabegroting 2026 en de ingezette lijn vast te houden.

4.1 en 10.1 Volgens afspraak, die ook verwerkt is in de vastgestelde Kadernota 2026, wordt voor de inflatieontwikkeling van de belastingen, heffingen en leges het 3-jaars gemiddelde van de BBP-ontwikkeling gebruikt.
Voor 2026 is het percentage voor de inflatieontwikkeling vastgesteld op 3,8%. Dit geldt voor alle belastingen, heffingen en leges tenzij er vanwege maximale kostendekkendheid of wettelijke maximumtarieven aanpassingen noodzakelijk zijn.

5.1 Bij de behandeling van de Kadernota 2026 amendement 25-88 is aangenomen.
Met het aannemen van het amendement is besloten dat de jaarlijkse extra verhoging voor de jaren 2027 en 2028 bij de Kadernota 2027 wordt heroverwogen en getoetst op noodzaak.

6.1 Ondanks de verhoging van het tarief per overnachting naar € 1,35 in 2025, komt uit de benchmark van de tarieven van de toeristenbelasting met de omliggende gemeenten naar voren dat Barneveld nog steeds het laagste tarief per overnachting heeft.
Wij stellen voor enige vorm van differentiatie toe te passen in het tarief per overnachting, waarbij onderscheid wordt gemaakt naar een hotelovernachting en overige overnachtingen. Dit houdt een groei van het (hoogste) tarief naar € 1,50 per hotelovernachting. Dit mede ingegeven door de BTW verhoging van 9 naar 21% waar de toeristische sector volgend jaar mee wordt geconfronteerd. Het tarief voor overige overnachtingen (camping, B&B) blijft gelijk aan 2025 (€ 1,35). Dit is in afwijking van wat er in de Kadernota 2026 is vastgesteld (namelijk 4,7%), maar betreft het verwerken van wat er in de Programmabegroting 2025 al was aangekondigd ten aanzien van tariefdifferentiatie.

7.1, 8.1 en 9.1 Bij tarieven wordt gestreefd naar een kostendekkend tarief, waarbij zo nodig een geleidelijke tariefontwikkeling wordt toegepast.
Voor 2025 is ervoor gekozen om het overheadpercentage te laten stijgen van 50% naar 60%. Voor 2026 blijft het geldende overheadpercentage (60%) gelijk.

De tariefsverhoging voor rioolheffing is gekoppeld aan het door de raad in mei 2021 vastgestelde Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP). Daarin is een jaarlijkse stijging van 4% voorzien om kostendekkend te zijn. De verhoging is ook in 2026 noodzakelijk ter dekking van kapitaalslasten en mede door de ambities om de klimaatadaptatie vorm te geven. Daarnaast vragen wateroverlast en verdroging steeds meer maatregelen in de publieke ruimte. Het huidige VGRP loopt af in 2026, zodoende zal er in 2026 een nieuw VGRP opgesteld worden waarin onder andere een meerjarenbegroting is opgenomen. Om de kostendekkendheid van de rioolheffing te behouden is in 2026 daarom een tariefstijging van 4% benodigd.

Als gevolg van inflatie en daarmee stijgende kosten voor personeel en materieel, nemen de totale lasten binnen het product Afval toe. Om de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing te behouden is in 2026 daarom een tariefstijging van 1,0% benodigd. Dit percentage was nog niet in de Kadernota opgenomen, omdat het totaaleffect van de stijgende kosten nog niet bekend was.

De lasten binnen het product Begraven zijn de laatste jaren toegenomen, dit is voornamelijk het gevolg van de lasten die voortvloeien uit de investeringen. Voor 2026 wordt uitgegaan van een stijging van de lasten van 7,59%. Om de kostendekkendheid van de lijkbezorgingsrechten te behouden is in 2026 daarom een

tariefstijging van 7,59% benodigd. Bij de Kadernota 2026 hadden we alleen het aandeel kapitaallasten van de indexering opgenomen, dit betreft het resterende deel ten behoeve van kostendekkendheid van de gestegen kosten.

11.2 Alle beleidstoevoegingen van de Kadernota 2026 zijn overgenomen in de Programmabegroting 2026. Daarnaast zijn twee aanvullende beleidstoevoegingen in de Programmabegroting 2026 opgenomen.
De beleidstoevoeging Formatie Wagenparkbeheer is per abuis niet in de Kadernota 2026 opgenomen. Deze beleidstoevoeging is volledig gedekt door inkomsten leges. Daarnaast is de beleidstoevoeging subsidietenderregeling cultuurorganisaties is door middel van een collegebesluit toegevoegd, dat na het traject Kadernota 2026 is besloten.

12.1 In de Nota Grondbeleid is met betrekking tot voorbereidingskredieten en strategische grondaankopen opgenomen dat die jaarlijks door de raad worden geactualiseerd en het college machtigen tot uitgaven.
Op grond van artikel 160 van de Gemeentewet is het college van burgemeester en wethouders bevoegd tot het plegen van aankopen binnen de in de Omgevingsvisie aangewezen zoekgebieden voor woningbouw en bedrijventerreinen.

1. *Voorbereidingskredieten*
   Het college is door de raad gemandateerd om in het jaar 2026 voorbereidingskredieten in te stellen tot een maximum van € 500.000 per complex. Het gaat hierbij om complexen die op de nominatie staan om binnen korte tijd in exploitatie te worden genomen.
2. *Strategische grondaankopen*
   Het college is door de raad gemachtigd om in het jaar 2026 grond aan te kopen tot een bedrag van maximaal € 5 miljoen ten behoeve van strategische verwervingen buiten de in de Omgevingsvisie aangewezen zoekgebieden voor woningbouw en bedrijventerreinen.

4. Kanttekeningen
Niet van toepassing.

5. Financiën
In de Programmabegroting 2026 presenteren we een financieel structureel sluitend meerjarenperspectief in 2026 en 2027. Op basis daarvaravin is de verwachting dat de provincie een repressief toezichtsregime vaststelt.

6. Participatie en communicatie
a) Participatie
   Niet van toepassing.
b) Communicatie
   De programmabegroting wordt gepubliceerd middels de raadsagenda en als webpagina inzichtelijk gemaakt via de p&c tool van de gemeente Barneveld.

7. Vervolgstap
Na vaststelling wordt de programmabegroting naar de provincie gezonden.

8. Bijlagen
- Ontwerp Programmabegroting 2026

Burgemeester en wethouders van Barneveld,
de secretaris,
W. Wieringa

de burgemeester,
J. van der Tak